

VOLNÝ JAKO VÍTR

JAN Č. GALETA

*"hledal jsem věc za kterou se dá bojovat
myslel jsem že má cenu na muže si hrát
pak během jednoho dne
jsem poznal že asi ne
že je to horší než chtít chytit vítr*

*nebudu mít dost sil zmizím do ticha
v poslední chvíli možná chytím vítr
a vítr chytí mě
odletíme společně
a těm které tu necháme zbude vítr!"*

Mňága a Ždorp - Chtít chytit vítr

Psal se rok 897 královského letopočtu. Letopočtu, který někteří učenci považovali za mrtvý a snažili se prosadit letopočet nový, jehož by byl právě dvacátý pátý rok. Neboť přesně tolik času uběhlo od velké bitvy u Tarosu, kde byl Khar Démon navždy poražen a lidská království na Taře se rozpadla do desítek státek.

Letomir si na nic z toho nepamatoval. Bylo mu koneckonců sotva devatenáct. Seděl na svahu porostlém tuhou, žlutou trávou. Jedno stéblo žvýkal v ústech a pozoroval stohlavé stádo krav, které se v údolíčku pod ním páslo a napájelo z Mušího potoka, který tudy protékal směrem k mohutné Královské řece na západě..

V srdci Divoké pláně byl krásný den. Letomir přemýšlel nad tím, jak se vše mění. Letopočtem jeho myšlenky jen začaly, překvapeně si uvědomil, jak je název Divoká pláň zastaralý. Přežíval mezi lidmi z doby, kdy to byla vzdálená a nedostupná končina na jihu. Dnes, když byla posetá farmami a malými vesničkami a rozparcelována na jednotlivé pastviny, zněl ten název skoro směšně.

Díval se dolů na stračeny svého otce a záviděl jim jejich bezstarostný život. Lehnul si na záda, ruce si dal za hlavu, koženým kloboukem si přikryl tvář a zavřel oči. Možná by byl usnul, kdyby mu něco nesrazilo klobouk a neoblízlo obličej. Byl to jeho kůň Kozel. Zase se posadil a pohládl ho po hlavě.

Mezi bučením kravek a šuměním větru v trávě zaslechl dusot kopyt.

Hned byl na nohou. Pláně už možná nebyly divoké, ale někteří lidé na nich ano. Od Kozlova sedla si vzal kuši a rychle ji natáhnul. Vyplatilo se být ve střehu. Zvláště když hlídáte takovou kopu masa. Byť je ještě na nohou a bučí.

Když ale po chvíli uviděl, kdo se k němu blíží, uklidnil se, šipku z kuše vyndal a tětivu povolil. Přijíždělo k němu pět jezdců. Všechny je znal. Byla to mládež jeho věku, pocházející z okolních farem. I když osídlení plání bylo řídké a statky ležely často i dále, než den jízdy od sebe, sousedé se velmi dobře znali a byli si ochotni vždy pomoci.

V čele mladých jezdců jela dívka. Byla mladší než Letomir a její jméno bylo Sjasa. Postavu měla drobnou, ještě nedospělou. Pihovaté tváři vévodil špičatý, nahoru zvednutý nosík a rusé vlasy vlály okolo hlavy. Pronikavé černé oči se na Letomira smály.

Ty ostatní jezdce, tři mladíky a další slečnu, Letomir ignoroval. Důležitá byla jen Sjasa.

"Ahoj Lete," pozdravila ho. Hlas měla medově hladký. Vinul se vzduchem a zaplétal se okolo něj. Zároveň byl ale jaksi vyzývavý, hašteřivý, ba přímo pokušitelský.

"Pěkný den Sjasco," pozdravil ji a smeknul klobouk, čímž pozdravil i ostatní. Oplatili mu stejně. "Na výletě?"

"Přesně tak. Vyjeli jsme si na pár dnů do plání. Jen tak cválat s větrem o závod, koupat se v moři trávy, povídat si pod hvězdami u ohně," odpověděla mu nadšeně. Pochopil, že to byl její nápad a že ona skupinu vede. To se dalo čekat. Byla prostě číslo!

"Přidáš se k nám?" Zeptala se a záhadně se při tom zatvářila. Letomir nebyl schopen poznat, jestli ten obličej měl znamenat, že je to jen zdvořilostní pozvání, nebo naopak, že to myslí vážně.

Zahleděl se ji do očí. Rád by jel. Tuze rád. Ukázal by jim jak je Kozel rychlý a večer pod hvězdami by si se Sjasou povídal. A třeba by nezůstalo jen u slov...

"Děkuju, ale ne," odpověděl. "Nemůžu, musím se postarat o stádo," dodal na vysvětlenou a ukázal na krávy.

Sjasa potřásla hlavou. Přišlo mu, že zklamaně.

"Právě proto utíkáme do plání," řekla a pohodila hlavou ke stračenám. "Každopádně, kdyby ses rozmyslel, vyšvihni se do sedla a vydej se za námi. Míříme na sever. Určitě pro tebe nebude problém nás vystopovat," řekla vyzývavým tónem a šibalsky se usmála. Nato obrátila koně a bez ohlednutí odjela. Brzy zmizela za hřebenem kopce a její kamarádi s ní.

Letomir seděl v travě, až dokud se nesetmělo. Pozoroval zapadající slunce a přemýšlel. Byl vnitřně rozpolcený, jako hadí jazyk.

Moc chtěl jet se Sjasou. Ani ne tak proto, aby uháněl plání jako blázen a honil vítr, ale spíš proto, aby byl s drobnou rusovláskou. Aby s ní mohl mluvit, dívat se na ni, získat si její pozornost a zájem.

Na sklonku podzimu byla po nocích už docela zima. Rozdělal oheň, uvařil si čaj a polévku a zíral do plamenů. Krávy v údolí pod ním spaly.

Než usnul i on, rozhodnul se.

***

Rodný statek Na Rešovce byl schován pod vrcholkem jednoho z kopečků zdejší zvlněné krajiny. Byl tam v závětří a obrácen k severu, odkud na jižní polokouli svítilo nejvíce slunce. Byl už večer, když Letomir k farmě dorazil.

Svěřené stádo nechal v údolí Mušího potoka, jen je odvedl na čerstvější pastvu. V prérii nežilo skoro žádné velké zvíře, které by je mohlo ohrozit. Navíc krávy jsou hloupá a neenergická stvoření, která se sebou nechají dělat takřka cokoliv a málokdy mají tendenci se zatoulat. A pokud by se to stalo, psi, kdysi prý tak vzácní, je vystopují a přiznou.

Vešel do domu, kterému už vládl spánek. Čeledíni a děvečky po celodenní práci tvrdě spali, stejně jako Letomirovi tři mladší bratři. Matka čekala v ložnici na otce a ten seděl v síni u plápolajícího krbu. Díky bohům.

"Otče," pozdravil ho uctivě, když vešel a narušil jeho rozjímání.

"Letomire, co tu, do Jam, děláš? Stalo se něco stádu?" vyděsil se otec a Letomir si pomyslel, že je to naprosto typické. Dobytek a tím i rodinný majetek bylo to jediné, co otce zajímalo. Vůbec ho nenapadlo, že by nějaký problém mohl mít i Letomir. Ne. Když přijede takhle na noc, tak to musí znamenat jediné to, že je něco špatně s těmi bučícími a chodícími měšci zlatěáků.

"Stádo je v pořádku otče. Nechal jsem ho u Mušího potoka. Přijel jsem, abych tě o něco poprosil." Bylo to těžké, dostat ze sebe něco takového. Letomir nebyl žádný srab, ale otce se bál. Otec měl totiž autoritu, jaké se nedá jen tak vzepřít. Byl tvrdý a přísný a dokázal trestat bolestivě, takže si to člověk zapamatoval na hodně dlouho.

Otec na to nic neřekl. Přísně si syna měřil a čekal, jaká zhovadilost z něj vypadne.

"Rád bych si na pár dnů vyjel do plání. Spolu s přáteli z okolních statků. Prosím." Letomir mluvil pomalu, soukal to ze sebe a díval se při každé vyřčené slabice na obličej svého otce. Jeho výbuchu se nedalo zabránit. Těch pár slov stačilo.

"Zbláznil ses!" zařval otec, a jakmile jeho výkřik utichnul, uslyšel Letomir, jak se dům probouzí.

To byl ale jen začátek bouře, která se na něj z otcových úst snesla. Musel si toho vyslechnout hodně. O své nezodpovědnosti, o nevděku, o tom jak měla být jeho výchova přísnější. Prostě ty samé řeči, jako vždy. Letomir už byl zvyklý je snášet. Jediné co nechápal, bylo, co k nim otce vede. Zklamal ho snad někdy, aby s ním takhle mluvil a vyjadřoval se o něm tak pohrdlivě? Nebo způsobil nějaký opravdový problém, zavinil svou chybou něco tragického? Ne, nic takového se nestalo. Letomir svědomitě plnil své povinnosti a chtěl být co nejlepším synem. Jenže otci to bylo pořád málo. Ať se Letomir snažil, jak chtěl, jeho potěšit nemohl.

Po schodech z podkroví potichu sešli jeho bratři, aby přihlíželi hádce. Odvahu zasáhnout neměli. Z ložnice nakonec, když otcův řev trval už několik minut, důstojně vykráčela i matka v bělostné noční košili.

Postavila se otci po boku, chytila ho za ruku a něco mu zašeptala do ucha. Otec přestal křičet, ale o mnoho se neuklidnil.

"Letomirku," oslovila ho matka. "Copak se zase děje?"

Otec byl umlčen, protože matka byla jediným člověkem, který ho dokázal uklidnit. Letomir mamince pomalu vyložil, jak Sjsa a ostatní jedou tábořit do plání a že by moc chtěl s nimi. Jeho máma byla všímavý člověk.

"Takže tobě se ta Helevovic Sjsa líbí co, synku?" zeptala se ho něžně a on přikývnul. Otec už pomalu vychladal.

"Drahý," obrátila se matka na svého muže. "Musíš uznat, že naše syny držíme trochu zkrátka. Jestli se má náš nejstarší oženit a přivést do tohoto domu dobrou ženu, která by mi pomohla se o vše starat a porodila nám vnuky, musí se s nějakou nejdříve seznámit. A to se mu na našem statku nepovede, pokud nechceš, aby si vzal děvečku a já vím, že to nechceš. Navíc pokud vím, Sjsa Helevová je počestná a pracovitá a její rodiče také. Tak co kdybychom dali Letovi šanci se s ní trochu sblížit? Myslím, že to stojí za to, že ti pár dní nebude k ruce."

Letomirova maminka byla úžasné stvoření. Otec sice ještě něco zabrblal pod vousy, ale pak mávnul rukou a řekl: "Jeď si. A aspoň se u bohů snaž, abys ji povalil na záda!"

***

K Mušímu potoku s ním jel jeden z čeledínů, aby se postaral o stádo. Letomir se s ním srdečně rozloučil a vydal se po stopách, které zanechala Sjsa a její banda před dvěma dny.

Kozel byl plný energie, jako by cítil na širé stepi volnost, která se nabízela. Byl koneckonců trhlínový mustang a ještě mnoho jeho příbuzných žilo na pláni volně a nezkráceno. Ačkoliv jejich čas se chýlil.

Byl dobrý stopař. Paradoxně ho to naučil otec, a i když ho Letomir ve stopování předčil, pochvaly se mu nedostalo. Teď ale využil své znalosti a Sjasu a její kamarády sledoval bez nejmenších problémů.

Dojel je za dva dny. Zatímco on hnal Kozla a zbytečně se nezastavoval, oni jeli jako by byli na výletě. A vlastně také byli.

Sjsa ho nadšeně uvítala. Vypadalo to, jako by čekala jen na něj. Dokonce ho objala! Pravda uvítání dalších bylo méně vřelé, ale to bylo tím, že ho neznali.

Bylo to přesně, jak Sjsa říkala. Seděli u ohně pod hvězdami. Nad nimi zářily souhvězdí Ellion a Čelenka Paní hvězd a byl vhodný čas na příběhy. Letomir jen poslouchal a polykal Sjasina slova plnými doušky.

"Povím vám všem příběh. Někteří jste z něj už kus slyšeli, další z vás ho možná znají v jiné podobě. Možná jste zaslechli, jak si o něm šeptají vaši rodiče, ale tají ho před vámi. Kvůli tomu příběhu jsem vás vytáhla sem do prerie. Sem, kde jsme volní jako ptáci. Můžeme se vydat, kam chceme a jediné co nás omezuje, jsme my sami.

Povím vám příběh o hevrenech."

To slovo zapůsobilo na skupinku mladých lidí opravdu neuvěřitelně.

"Démoni," šeptnul jeden a ostatní se na něj podívali. V očích měli překvapení i souhlas. I Letomirovi to jméno něco říkalo. I on něco zaslechl.

Podle toho co věděl od rodičů, starších čeledínů a z historek z trhu ve městě byli hevreni původní obyvatelé stepi - Divoké i Trhlinové pláně a jihu Zelanských vrchů. Dlouhá léta bojovali s lidmi z Almendoru, dnes už mrtvého království, z něž pocházeli předci všech farmářů a honáků co dnes v pláních žili. Hevreni byli, z toho co slyšel, barbarští, špinaví, zlí a podlí lidé. Bylo jich jen pár tisíc, ale nárokovali si území, kde mohly žít miliony. Chodili do pasu nazí, rituálně si dělali jizvy, zdobili se peřím, nežili na jednom místě ale neustále cestovali a byli velice spjati se svými koňmi. Prý s nimi i souložili. A vraždili nevinné děti a ženy kolonistů brutálním způsobem.

"Vidím ve vašich očích, že vaše rodiny už vám stačily nakukat spoustu věcí. Doufám jen, že dokážete myslet i bez svých otců a matek," řekla Sjsa kousavě. A mělo to účinek. Nejen na Letomira, který se hned naježil. Podobně zareagovali i ostatní.

A Sjsa začala vyprávět. V jejím příběhu hevreni nebyli běsy, kteří bílá nemluvnata pečou nad ohněm, bílé ženy předhazují pod kopyta divokým stádům a bílé muže stahují za živa z kůže a na odhalené maso jim sypou kousavé mravence.

Hevreni byli vznešení a krásní. Proháněli se stepí, povídali si s větrem, trávou i všemi zvířaty. Žádné z nich nezotročovali, hevren a mustang si k sobě museli najít cestu jako přátelé, ne jako pán a otrok. Žili jen z lovu, neobtěžovali se zemědělstvím, protože to ničí půdu a bere zvířatům volnost. Velmi dbali na rodinu. Žili v klanech, kterým říkali stáda a pro své příbuzné byli ochotni položit vlastní život. Nesvazovali se zbytečnými pravidly. Byli čestní, upřímní a vážili si sami sebe i schopností druhých. Celá tisíciletí prožívali v prérii své radosti i strasti.

To ale skončilo, když přišli z Lendoru bílí lidé. Začali volnou step rozrývat pluhy, začali krotit mustangy i volně žijící dobytek, vytlačili trávu a místo ní pěstovali obilí. Brzy jich bylo více než hevrenů a další přicházeli.

A bílí začali hevreny zabíjet a vyhánět. Ve světě svázaném spořádaností nebylo pro volnost místo. Krutosti, které se dnes připisují hevrenům nepáchal lid plání, ale sami bílí kolonisté. Před zhruba třiceti lety byli nakonec hevreni poraženi ve velké bitvě a krátce na to odjeli jejich zbytky do plání a prostě zmizely ze světa.

Lidé zabrali všechnu jejich zemi až k Tichým vodám a Planině šedého prachu a vytlačili je ze své paměti. Učinili z nich d'ábly z pověstí a vyprávění pro děti. Udělali to, aby ulevili svému svědomí. Aby jejich vlastní zločiny byly zapomenuty. Aby se jejich potomci nedozvěděli krutou pravdu.

Když Sjsa s vyprávěním skončila, vládlo dlouho ticho. Letomir jí věřil a vypadalo to, že většina ostatních taky. Koneckonců, Sjsa rok studovala v dalekém Albireu a tak musela vědět věci, které oni, vidláci, ani nezaslechli.

"Dobře," řekl Letomir nakonec, když to vypadalo, že nikdo jiný se ke slovu nemá. "Celý život o hevrenech slyšíme jen nářky, nadávky a útržky. Já ti věřím, a jak se dívám na ostatní, tak oni taky, protože teď ty příběhy dávají smysl. Ale co s tím podle tebe máme dělat?"

Sjsa se jen usmála. Ve světle ohně jí zářily oči. Letomir se v nich ztrácel.

"Pláně osířely," řekla uvážlivě. "Naši otcové a jejich farmy jsou paraziti, kteří prerii zabíjejí. Je třeba, aby se hevreni znovu vrátili a vnesli do stepi volnost."

"Sama jsi ale říkala, že hevreni nejsou," poznamenal kdosi.

"Opravdu?" kontrovala. "Já věřím, že šest hevrenů právě sedí tady okolo ohně!"

To všem dokonale vyrazilo dech.

***

Rozešli se hned to ráno a každý sám se vydali na vlastní farmu. Sjsa to tak chtěla. Chtěla, aby přemýšleli. Řekla jim, že je bude za patnáct dnů čekat u brodu přes Jílovou řeku. Všichni věděli, kde to je, ale nikdo neslíbil, že přijede. Opravdu potřebovali přemýšlet.

Letomir měl přirozeně plnou hlavu Sjasou, ale sem tam myslel nejen na její tvář a tělo, ale i na její slova.

Pásl krávy, dohlížel na přestavbu stodoly i na sklizeň darbot. Myšlenkami byl ale jinde. Když do srazu se Sjasou zbývaly čtyři dny, svěřil se se vším matce. Nejen s tím, jak moc se mu líbí a jak mu na ní záleží, ale i s tím o hevrenech.

Na první část jeho svěřování se matka reagovala nadšeně. Na druhou část méně. Dokonce se jakoby zarmoutila, ale nic mu nevymlouvala, nic mu nevyčítala.

Udělal něco horšího.

Letomir to zjistil ještě téže noci, když do jeho pokoje v podkroví, na který měl jako nejstarší právo, vrazil otec.

Matka nevěděla co si sama počít se svým synem a tak to řekla i otcí. Ten samosebou věděl, co si počít, víc než dobře.

"Ty hajzle!" Zařval a vrhnul se na svého prvorozeného. Mlátil ho hlava nehlava, pohlavky, facky, rány. Letomir se nebránil. Možná by otce přepral, možná ne, ale nechtěl to zhoršovat..

"Já ti ty blbosti vymlátím z hlavy! Myslíš si, kurva, že tvůj děda krvácel u Canthie proto, abys ty teď jeho památku poplival tím, že si budeš hrát na špinavého hevrena, jaký on zabíjel po desítkách?! Myslíš si, že nasereš do ksichtu mě, který jsem ty chcípáky vyháněl přímo odsud, abych tady mohl vystavět dům, kde jsi vyrostl?!"

Ne, nemělo smysl odporovat. Otec ho zbil a přesně mu řekl, jak bude vypadat jeho budoucnost. Nehne se ze statku ani na krok, bude dělat od tmy do tmy, jestli jen zvedne oči k obzoru, dostane holí. Pak odešel.

Letomir ležel na posteli a vychutnával si bolest, kterou cítil. Poznal totiž, že ta bolest je poctou, odměnou za to, že poznal pravdu, kterou chce jeho otec a jemu podobní před svými potomky ututlat.

Přišla za ním matka, ale nevybíravými slovy ji poslal pryč. Odešla s brekem.

Nakonec přišli jeho bráškové. Nejmladšímu bylo teprve sedm. Donesli mu pálenku a mast na rány. Miloval je. Napil se, modřiny si nechal namazat a těch pár škrábanců nemělo cenu ošetřovat.

Pověděl bratrům, co se dozvěděl od Sjasou. Jen jim to řekl, aby si to nesli do budoucna. Nechtěl po nich, aby byli jako on. Bude stačit, když budou vědět a budou se podle toho chovat.

Sourozenci mu pomohli sbalit pár základních věcí a potichu s ním došli i do stájí. Byly sice zamčeny, protože otec se chtěl pojistit, ale pro vynalézavé kluky nebyl problém zámek vylomit.

Osedlali mu Kozla a Letomir se vyhoupnul na jeho hřbet. Políbil bratry na tvář a zapřísahal je, aby nezapomněli. Pak se rozloučil a vyjel do noční stepi.

***

Byl u brodu přes Jílovou řeku o den dříve. Což bylo dobře. Aspoň měl čas se dát dohromady. Jeho útěk rozhodně nebyla mladická chyba. Chtěl být se Sjasou. I kdyby ho nakonec odmítla, chtěl mít šanci pokusit se ji získat. A věděl, že říkala pravdu. Překvapilo ho, jak moc to otce rozrušilo a utvrdilo ho to v tom, že je to tak. Že hevrene nebyli ti zlí, že ti zlí byli jeho otec, jeho děd – hrdina z války. Možná i matka...

Každopádně věděl, že to, co se stalo, bylo jen vyústění něčeho, co se táhlo celý jeho život. Neměl otce rád a otec neměl rád jeho. Bylo jen otázkou času, kdy se otcí postaví, nebo uteče z domu. Jakkoliv ho mrzelo přiznat si něco takového, v noci se jasně ukázalo, že na vzdor vůči otcí prostě nemá. Takže zbyl útěk. Ta věc s hevreny byla jen posledním dílem skládačky, ve vztazích mezi otcem a synem, který vše urychlil. Časem by se i bez přispění této věci vše složilo do stejného obrazu. Jen Letomir by třeba ještě pár let trpěl tyranii svého otce.

Takže to vlastně dobře dopadlo.

***

"Ty teda vypadáš," řekla mu něžně Sjasa, když ráno o dva dny později dorazila k brodu. Sklonila se k němu a pohladila ho po tváři. Černé oči měla vlhké.

"Táta?" zeptala se.

Letomir přikývnul a objal ji. Byl to nádherný pocit. Držel ji v náruči a tál pod jejími dotyky.

"Mrzí mě to, Lete, tohle jsem nechtěla."

"Nemusí. Není to tvoje chyba. Kupila se mezi námi spousta věcí, bylo jen otázkou času, kdy se to vyhrotí. Co tví rodiče?" zeptal se.

"Jsou v pohodě. Nemůžu říct, že mě zrovna podporují, ale nebrání mi. Koneckonců jsem šesté dítě a čtvrtá dcera. Nevkládají do mě žádné naděje, a když se budu hnát prérií, místo abych náš statek zamožovala kupou dětí, budou ještě rádi."

"A jak ses dozvěděla to všechno o hevrenech? Co máš vůbec v plánu?"

"Uvidíš Leto, obojí se dozvíš," odpověděla sladce a pobaveně.

"Víš Sjasko, já už se nemám kam vrátit. Takže pokud mi ukážeš cestu, půjdu po ní. Jinak se vydám do Sintaru nebo do Tarosu, prostě do těch starých měst a najdu si tam práci a začnu život na hony vzdálený tomu, co se dá prožít na prérii."

Pohladila ho po tváři a cinkla do nosu.

"Ukážu ti cestu, neboj," řekla a začala ho líbat. U brodu přes Jílovou řeku se ten den a tu noc několikrát milovali, a bylo to nádherné.

Dalšího dne dorazili ostatní. Všichni. Jaram, Vlastimír, Goran a Růža.

Měli podobné zážitky jako Letomir, i když ne tak drsné. Růžu a Gorana rodiče pustili, jen proto, že podobně jako Sjasa byli nejmladšími z kupy dětí a když bude o hladový krk méně, tím lépe. Jaram a Vlastimír museli utéct. Pocit vykořeněnosti, který jim jejich rodiny dopřály, je neobvykle, ale pevně spojil.

Jeli širou prérií na sever, směrem k Trhlinové pláni. Místu, odkud vzešli mustangové, a které bylo rozryto hlubokými jizvami propastí, kaňonů a trhlin, vzniklých zemětřesením.

Cestou jim Sjasa pořád vyprávěla o hevrenech a učila je, co věděla. Kde to zjistila neprozradila. Mluvila s větrem i se zemí. Odhodila sedlo i ohlávku a začala svého oře ovládat spíše hlasem, než nohama.

Když se nad nimi nebe zatahlo a spustil se déšť, klesla Sjasa na kolena, líbala zemi a vztahovala ruce k oblakům. Pak se zvedla a začala tančit v blátě a mezi kapkami deště.

V jednu chvíli měl Letomir pocit, že s ní tančí několik dalších průzračných postav. Vypadali jako lidé, ale určitě to lidé nebyli. Pak zmizeli.

Sjasa přestala tančit.

Déšť ustal.

Zrzka se usmála na své přátele a ti na ni zírali s otevřenou pusou.

"Takhle to dělají hevrene," řekla vítězoslavně.

Její přátelé ji odpověděli nadšeným pokřikem.

***

Večer u ohně jim vysvětlila, že hevrene samosebou nezaháněli každou hloupou bouřku. Ale že jim jen chtěla ukázat, co všechno hevrene uměli. Řekla, že to co předvedla, dělali šamani. Trošku je to vylekalo, ale ne moc.

"A co ty postavy, co tančily s tebou?" Zeptal se Letomir.

Všichni se na něj dívali jako na blázna, ovšem Sjasa si ho obdivně měřila.

"Doufala jsem, že ty bys je mohl vidět," šeptla nadšeně. "Co kdybys o nich řekl ostatním?" navrhla.

Letomir se do toho pustil. "Viděl jsem tři nebo čtyři postavy, jak s tebou tančí. Byly štíhlé, vysoké, vyšší než ty, a úplně nahé. Ale nebyli to lidé, totiž myslím, že to nemohli být lidé. Jejich těla byla jakoby průhledná, tvořená jen vodou, kapkami deště. Navíc sem měl pocit, že nestojí na zemi, ale létají. Pak zmizely a s nima i déšť."

Sjasa přikývla. "To byli salové," řekla. "Duchové přírody. Jsou ve všem, slouží všemu, starají se o vše. Hevreni je znali, mluvili s nimi, obětovali jim namísto bohům, protože bohové jsou vzdálení, ale salové jsou s námi každý den a všude. Ne každý je ale dokáže vidět. Ani všichni hevreni to neuměli, takže nezoufejte," obrátila se na ostatní.

"Je tu ale něco důležitého, co vám musím říct a co nás čeká zítra v noci. Zítra musíme podstoupit obřad Cantalla, protože jen tak se můžeme stát opravdovými hevreny. Vždy jednou za čas se skupina nedospělých hevrenů vydala do jeskynní Sevřené pláně, aby zabila baziliška. Tak získali statut bojovníků a byli přijati do společnosti. A to čeká i nás. Musíme to udělat, abychom sami sobě dokázali, že to myslíme vážně."

Po téhle informaci nastalo ticho. Padlo několik dotazů typu proč, a jak se na toho baziliška musí a Sjasa na všechny odpověděla. Nakonec bylo jasné, že nikdo není proti a že všichni zítra půjdou na lov. Věřili Sjase, milovali prérii a lákala je myšlenka žít na ní volně a ne jako pasáci krav. Pokud kvůli tomu musejí zabít stvůru z pověstí a pohádek, která dokáže proměnit člověka v kámen, proč ne.

***

Plížili se temnou jeskyní, do které vlezli a ve které prý Sjasa vycítila baziliška. Nebyl to příjemný pocit. Svítili si jen dvěma pochodněmi. Letomir šel s Goranem vepředu, v rukou měli tesáky. Za nimi Sjasa a Růža s kušemi a za nimi Jaram a Vlastimír s pochodněmi a zavíracími dlouhými noži.

Slabé světlo vrhalo na nepravidelné, vlhké kamenné stěny děsivě deformované stíny. Z útroby jeskyně k nim doléhaly různé zvuky, ale nedokázali určit, jestli je to jen kapání vody a hukot průvanu nebo tak zní bazilišek ve svém doupěti.

Snažili se na sobě nedávat najevo strach, ale ne úplně se to dařilo. Stíny byly tak obskurní i proto, jak se klukům vzadu klepaly ruce.

"Nezapomeňte," zašeptala Sjasa, "až na něj narazíme, nesmíte se mu dívat do očí. Můžete kamkoliv jinam, jen ne do očí. A že vás to bude lákat, to si piště!"

Brali její varování vážně.

Ušli dalších pár kroků a dělali při tom strašný hluk. Letomir si pomyslel, že být baziliškem, vysměje se jim do tváří.

Myšlenky mu přerušilo náhlé zachrčení, které se ozvalo z tunelu před nimi. Letomirovi se zachvěla kolena. Ale nedal se na útěk. Stejně tak nikdo z ostatních. Jen Sjasa vypadala, že se nebojí.

Uslyšeli pleskot nohou po kameni a pak se na ně vyřítí.

Měl šupiny zelené barvy, na hřbetě hřeben a na trojúhelníkovité hlavě z boku dvě velké oči. Ale na ty se přirozeně nikdo z nich nedíval. Dlouhý byl snad pět sáhů a z jeho zubů žel strach. Všichni zkameněli, aniž by na něj netvor použil svůj uhrančivý pohled. Zkameněl je strach.

"Vahaíííí!" zaječela Sjasa a vypálila na ještěra z kuše.

To všechny probudilo. Hned na to vypálila i Růža a Letomir s Goranem se vrhli do útoku. Jaram a Vlastimír za nimi.

Goran a bazilišek se střetli, ale dřív, než mladíkova čepel dopadla na šupiny, Goran se netvorovi podíval do očí a zkameněl doopravdy. Ne že by se změnil v kámen, ale prostě zůstal stát, s tesákem napřaženým k úderu.

Letomir překonal sám sebe, když ignoroval, co se stalo příteli. Začal do baziliška zarážet svůj tesák. Brzy mu pomáhali i Jaram a Vlastimír svými noži. Společně baziliška udolali.

Ale místo, aby netvor zařval ve smrtelné křeči a zhroutil se na zem, prostě se vypařil, jako by byl jen přelud.

Goran náhle obživnul a zhroutil se vysílením na podlahu jeskyně.

Mladí lovci na sebe zmateně koukali, jen Sjasa se trošku usmívala.

***

"Všichni bazilišci už jsou dávno mrtví, žádní tu pro vás nezbyli," ozval se z hloubi jeskyně starý hlas s cizím přízvukem.

Všichni znovu pozvedli zbraně. Z hloubi tunelu k nim kráčel shrbený člověk, oděný v šatech z jelenice, s vlasy dlouhými až po pás a bílými jako sníh, který občas v zimě napadne. Kůži měl vrásčitou a snědou. Mohl to být člověk, ale mnohem spíše to byl hevren. Vykulili na něj oči a sklonili zbraně.

Sjasa se k němu rozběhla a radostně ho objala.

"Vítej doma, dítě," přivítal ji. "I vy ostatní vítejte... doma. Mé jméno je Chamíro a býval jsem šaman stáda Pajaloma. Mí bratři však vybojovali svou věc, dokázali chytit vítr a zmizeli do ticha Snových plání, pryč z tohoto světa. Já zůstal, protože jsem věděl, že musím čekat... na vás. V boji s přeludem, který pro mě vytvořili salové jste si vedli statečně. Ačkoliv to byl jen přízrak, přesto byl schopen vám ublížit, kdybyste byli méně opatrní." Lítostivě se podíval na Gorana, který si masíroval ztuhlé svaly.

Po chvíli ticha stařík slavnostním hlasem pronesl: "Pojďte ke mě, válečníci! Skolili jste baziliška a já vás vítám jako dospělé muže a ženy. Vítám vás mezi hevreny. S vámi se znovuzrodíme!"

***

Chamíro byl snad jediný hevren, který neodešel se svými příbuznými na Snové pláně, nebo kam to tvrdil, že zmizeli. Sjasa na něj narazila, když studovala na Univerzitě v Albireu, byl tam na návštěvě u samotné arcimistry Marantiel. Náhodou se setkali a oba věděli, že potkali svůj osud.

Stala se jeho žačkou v šamanském umění i v tom, jak být hevrenem. Když nadešel čas, poslal ji, aby vybrala spolehlivé přátele, kteří s ní budou chtít sdílet osud.

Teď je Chamíro učil všechny.

***

Roku 900 královského letopočtu přijela ke statku Na Rešovce podivná skupina sedmi jezdců. Jejich koně neměli sedla ani ohlávky, oni sami byli oděni do kožených kalhot a nahoru od pasu byli nazí. Jen ženy měly pruh kůže přes prsa. Na ramennou i hrudi se všem skvěla tetování a ve vlasech měli stébla trávy, ptáčí peří a koňské žíně.

Starý hospodář vyšel ven, v čele zástupu čeledínů a svých dvou synů. Všichni byli vyzbrojeni, někteří měli i kuše. Všichni mlčeli, ale starý hospodář se třásl strachem a vzteky.

Jeden z jezdců, na hrudi měl tetování orla, přijel k obyvatelům statku blíže, na hranici dostřelu. Většina v něm nepoznala Letomira, protože se změnil, ale poznali Kozla, jeho koně.

"Otče, matko!" vzkřikl. "Představuji vám svou ženu a vašeho vnuka Édivíta!" ukázal na zrzavou mladou ženu s malým dítětem, zavínutým v kusu látky na zádech.

"Mí bratři," oslovil pak jezdec hospodářovy syny, "doufám, že jste nezapomněli. Budete-li mě hledat, najdete mě v pláni mezi větrem."

Nato otočil koně a celá skupina se s děsivým jekotem dala do cvalu. Okolo nich se zvedl mohutný vítr, který obyvatelům statku vehnal prach do očí. Dříve, než jezdci zmizeli za hřebenem, přišla i bouřka a velké kapky a kroupy zahnal zmatené farmáře do domu.

Tak se zrodilo stádo Esariagos, Vykořeněných, i povídačky o něm. Z dětí bílých kolonistů se stali noví hevreni, noví páni stepi, noví soupeřníci větru. A brzy se k nim přidávali další a vznikla i jiná bílá stáda. A prairie už nebyla sama a nesténala.